

Vides il·lustres entre quatre parets

Text > ROSA MARIA GIL TORT

El títol no menteix, però en el context en què vivim, on l'arquitectura com a patrimoni heretat ha aconseguit fer-se un lloc entre els interessos culturals d'una part de la població, parlar de cases ens porta a pensar en l'arquitectura.

Res més allunyat d'aquest llibre, que l'autor va titular *Cases amb història*, i això és el que ens ofereix. Quaranta-quatre escenaris de vida, deu de gironins, on l'autor fa desfilar famílies senceres amb les seves vides privades, les seves afeccions, els seus gustos, els seus somnis i les seves frustracions. Aquest és un viatge per la història del viure, des de l'edat mitjana fins a l'època contemporània. Cases somniades i construïdes pels propietaris, algunes amb l'empremta professional d'arquitectes reconeguts, i també escenaris viscuts per catalans que han fet d'un lloc casa seva. Hospitals acollidors, convents com a reclaus de pau, cases de pescadors, masos, teatres i acadèmies, al costat de cases burgeses, modernistes, meravellosament decorades i concebudes.

No hi cerqueu acurades descripcions de materials, acabats, relleus, pintures o paviments, perquè els replecs que l'autor ha recollit són els de les vides viscudes en aquests espais, que

han transcendit els estadants. Potser per això, potser perquè fins a èpoques molt recents la casa era cosa de les dones i l'escenari gairebé únic de les seves vides, s'aplica a mirar aquest patrimoni en clau femenina. La casa de Joan Maragall serveix per parlar de Clara Noble; la casa Ametller ens presenta la mecenases Teresa Ametller. A l'Acadèmia de Medicina, hi recorda el pas decidit de Dolors Aleu, la primer metgessa catalana. També parla de la dona i la filla de Puig i Cadafalch, la minyona del pintor Emili Vilà, l'esperit de Carmen Amaya a Begur, la filla de l'indià Ramon Galibern a Torroella, la casa de Víctor Català, el refugi de Gala, la Maternitat d'Elisabeth Eidenbenz, Enriqueta Albèiz. I també d'Emma, abadessa de Sant Joan de les Abadesses; Llàcia de la Marca, comtessa; Hermínia Grau, senyora de Duran Sanpere; Raimunda Bassacs, mare d'onze fills i empresària tèxtil; Júlia Peraire, musa, model i esposa de Ramon Casas; Clotilde Bosch, esposa d'Ildefons Cerdà i mare de Clotilde Cerdà, eminent concertista d'arpa; Pepa Colomer, la primera aviadora; les quatre dones de Pau Casals; la pintora Montserrat Gudiol i Elisenda de Montcada, la reina que va fundar Pedralbes.

Quan la presència femenina no s'ha trenat en el relat de la casa, aparei-

ROMANÍ, Daniel. *Cases amb història*. Barcelona: Viena Edicions, 2021. 280 p.

xen les curadores. En primer lloc, les descendents dels propietaris, que expliquen amb fervor les raons d'aquell patrimoni. En segon lloc, des de la mirada professional, majoritàriament femenina, les expertes que guien i aporten coneixements, rigor, imaginació i passió en la gestió d'aquesta herència singular. Dones a la cuina, dones al llit, dones a les biblioteques i al teatre d'abans. Dones als despatxos, en la recerca, en la comunicació i en la difusió, avui. Dones i cases com un tàndem indissociable, una veritable lliçó de perspectiva de gènere que Daniel Romaní ens ofereix de manera amena, divertida, interessant i innovadora.

porten fins a tu», «i són les fulles de figuera | amples com les mans. | Vora el riu | que ens porta a casa [...], la mare i jo». Hi ha un apropament des de les vivències, sempre en minúscula, amb la profunditat i els nexes de l'estimació: «i són els ponts | que hem creuat | de nit i de dia», «i és descordar-me els cordons, | al mateix lloc, a la mateixa hora. | Estimar és aturar el temps | que passo amb la mare».

I reflecteix el buit: «ràbia de no tenir la mare que tinc», «tremolen ombres i certeses. [...] la mare hi és, i no hi és». Un buit que s'aferma poèticament: «si et penso [...] ens gronxa, l'univers».

Gemma Arimany captiva en escriure un poema. El cus: «enfilo un

poema [...] sobre filo i veig embasta». Amb el poema cerca «de gratar-me a dins», sempre arran de la bardissa: «No hi havia punxons, [...] hi havia la por». El cuina: «Tot a foc molt lent». El planta: «Inventa't l'herba, i espigues. | Porta-hi abelles | que hi escampin pol·len». Li dona llum: «estrenes un principi | de pas fosforescent», «I estàs així, | arran de la bardissa. | Sabent la punxa | Sabent el triomf».

I neix el poema: «a dins hi porto purpurina, | estrelles i sopes de lletres, | efervescències d'aspirina, | receptes de màgia i conjurs, | serpentina de carnestoltes. | Si m'obres, t'empleno de colors».

FONT, Rosa; DOMÈNECH, Roser; ARIMANY, Gemma. *Baix continu 2021*. El Port de la Selva: Edicions Arbar Centre d'Art i Cultura, 2021. 76 p.